

A woman with dark hair, wearing a bright blue rain jacket and a backpack, is hiking through a forest. She is smiling and looking to her left. She is holding two black trekking poles. The background is a dense forest with green foliage and a body of water visible in the distance.

NATUURLIJK EVENWICHT

LI AN PHOA:
“DE KWALITEIT VAN
RIVIEREN DIENT TE WORDEN
MEEGEWOGEN IN HET BRUTO
NATIONAAL PRODUCT.”

Foto: Alfa Lee

Dertien jaar geleden besloot **Li An Phoa** na haar studie Bedrijfskunde in een kano de Canadese rivier de Rupert af te varen, toen nog een rivier met drinkbaar water. “Nog maar een paar generaties geleden waren alle rivieren drinkbaar, nu is dat zeldzaam. Rivieren tonen ons hoe het is gesteld met de (levens)kwaliteit van het landschap, van een stroomgebied. De kwaliteit van rivierwater zou een leidend beginsel kunnen zijn van je ondernemersstrategie en een indicator van ‘gezond’ of ‘in control’ van bijvoorbeeld financiële dienstverleners.”

Drinkbare Rivieren als indicatoren van gezond leven

TEKST WILLEM VREESWIJK

Naast haar studie Bedrijfskunde rondde Li An Phoa (37) tevens de studies Filosofie en Holistic Science af. Onder meer doceert ze tijdens de module ‘Duurzame Transitie en Stewardship’ aan Nyenrode en heeft ze de afgelopen tien jaar het keuzevak ‘Companies in Ecologies’ aan de Erasmus Universiteit te Rotterdam gegeven. “Door buiten te zijn, kunnen we verbinding maken met waar het allemaal om gaat: de lucht, de aarde”, aldus Li An die met haar eigen Spring College groepen leidinggeven den mee de buitenlucht in neemt. “Pas als je weer de verbinding voelt met het leven, in en om je heen en dus bewust bent van de ecologie, kun je bewuste keuzes maken hoe je met het leven om wilt gaan en een economie inricht. Als je je realiseert dat je onderdeel bent van het geheel, kun je gerichte keuzes

maken welke richting je je bedrijf in de wereld wilt opsturen. Wie van binnen voelt dat alles met elkaar verbonden is, zal simpelweg geen bedrijf meer oprichten of runnen dat schadelijk is voor mens, dier of omgeving. Het is namelijk ook puur eigen belang om ervoor te zorgen dat de relatie tussen jezelf en jouw landschap of omgeving gezond is en blijft.”

De missie van Li An is niet zozeer het daadwerkelijk drinkbaar maken van alle rivieren in de wereld, ook al zou dat natuurlijk fantastisch zijn. “Mijn doel is dat mensen en bedrijven bewuster worden dat de rivier de per-

fecte indicator zou kunnen zijn van de kwaliteit van onze samenleving en dat iedereen een keuze heeft om een bijdrage te leveren en onze levensaders weer gezonder te maken. Drinkbare rivieren zijn een betere graadmeter van het welzijn van een land dan het Bruto Nationaal Product (BNP). Het BNP is slechts een technisch cijfer. Alles wat wordt geproduceerd en verhandeld, ook bijvoorbeeld pesticides en kernwapens, draagt bij aan het BNP. Wat nu als de drinkbaarheid van een rivier de belangrijkste graadmeter zou worden voor besluitvormers? Dan krijg je andere doelstellingen, worden er andere

**“DOOR BUITEN TE ZIJN, KUNNEN WE VERBINDING MAKEN
MET WAAR HET ALLEMAAL OM GAAT: DE LUCHT, DE AARDE”**

beslissingen genomen. Onze economie is immers afhankelijk van en ingebed in ons ecologisch systeem. Iedereen is afhankelijk van het stroomgebied van een rivier en juist daarom kan er een grote betrokkenheid ontstaan. Bovendien is de waterkwaliteit simpel te meten. Om dat te benadrukken, voer ik tijdens mijn wandeling het burgeronderzoek ook uit met kinderen.”

Li An neemt kinderen, leraren, boeren, politici, managers, media de natuur in. “We kunnen allemaal van elkaar leren en we hebben elkaar nodig om onze landschappen, onze lucht en ons water, die we de afgelopen decennia zo vergiftigd hebben, weer gezonder te maken. Het zelf ervaren is de beste leerschool.”

ONTROERENDE ERVARING

Terug naar de kanotocht over de Rupert. Ze ging er naartoe om de effecten te bestuderen van de economische vooruitgang op het lokale landschap en de bevolking. Ze dronk het water, zwom erin, kookte ermee. Zelf is ze geboren in de buurt van de Hollandse IJssel, onderdeel van de Maas-Rijn delta, en ze realiseerde zich dat ze überhaupt nooit had voorgesteld om het water uit de IJssel ooit te kunnen drinken. Deze ontroerende ervaring van direct rivierwater drinken, werd de bron van haar missie. “Met de Rupert ging het overigens snel bergafwaarts. Slechts drie jaar later was de loop van de rivier door het aanleggen van een megadam veranderd en raakte de rivier door onder meer zilver mijnbouw vervuild met kwik waardoor het water niet meer drinkbaar was. Een voorbeeld hoe snel de vervuiling en vernietiging lokaal plaatsvindt aan de hand van ‘economische ontwikkelingen’ die vooralsnog koersen op nationale indicatoren zoals het BNP. Het maakt ook zo duidelijk hoe destructief de keuzes die wij mensen maken, kunnen zijn en hoe onlogisch het in feite is om onze leefgebieden en daarbij onze eigen toekomst te vergiftigen. Een luide noodkreet om in actie te komen.”

“DRINKBARE RIVIEREN ZIJN INDICATOREN VAN EEN GEZONDE SAMENLEVING”

Drinkable Rivers is op dit moment Li An's grootste project, dat wordt ontwikkeld tot een organisatie. Bijzonder onderdeel vormen haar wandeltochten langs rivieren. Dit jaar is ze gestart met *Source to Sea*-wandelingen. Ze koos als eerste voor de Maas en wandelde van 16 mei tot 16 juli de hele rivier af, van bron tot monding aan de zee. De Maas ontspringt in Frankrijk te Pouilly-en-Bassigny op het Plateau van Langres. Ze wandelde ruim duizend kilometer langs de rivier en onderweg liepen allerlei mensen een stukje met haar op en deelde ze haar ideeën, kennis en visie en luisterde naar haar wandelgenoten. Zo sprak ze met en deed ze een burgeronderzoek met ruim 500 scholieren, tal van docenten, journalisten, plaatselijke bestuurders, ondernemers en geïnteresseerden. Haar werk kreeg veel aandacht, zowel in de regionale als in de landelij-

Op stap met Li An Phoa

Wil je zelf een unieke wandeling ervaren met Li An Phoa? Dat kan! Speciaal voor geïnteresseerden deelt ze op vrijdag 23 november tussen 14.00 uur en 18.00 uur haar ervaringen en inzichten tijdens een rivierwandeling in het midden van het land. Belangstellenden kunnen zich opgeven door een mailtje te sturen naar willem@newfinancialforum.nl. De exacte locatie wordt eind september bekend gemaakt. De kosten voor deelname bedragen 75 euro per persoon, exclusief btw. De bijdrage komt uiteraard volledig ten goede aan *Drinkable Rivers*.

ke media. Door alle connecties en ontmoetingen bracht ze met haar wandeling het hogere doel ‘drinkbare rivieren als indicatoren van gezond leven’ weer een stap dichterbij. “Ik ben ongelooflijk dankbaar voor alle support die ik heb gekregen en voor alle slaapplekken die mij zijn aangeboden. Het was wel echte topsport. Dat lag niet eens zozeer aan het aantal kilometers, maar meer aan de sociale contacten. Ik werd telkens zeer gastvrij ontvangen en dan deden we tot laat verhalen. Pas na middernacht werkte ik dan mijn social media bij, belangrijk bij de missie van deze tocht. Doorgaans sliep ik niet meer dan drie uur per nacht. Een uitputtingsslag. Een volgende keer zal ik meer rekening met wat ruimte voor pauzes houden.”

En die volgende keer komt er. Volgend jaar gaat ze naar China, waar haar roots van vaderskant liggen. Ze hoopt dat de Chinese overheid haar initiatief zal omarmen. Dit najaar gaat ze naar China om de mogelijkheden te bespreken. Zelf heeft ze gedacht aan bijvoorbeeld de Gele Rivier, met 5464 kilometer een van de langste rivieren ter wereld. Als een andere rivier zich aandient, staat ze daar voor open. Ze denkt aan een estafettewandeling, waarbij zijzelf zo'n duizend kilometer voor haar rekening neemt. Haar werk en verrichtingen zijn te volgen op www.drinkablerivers.org. Tevens kunnen mensen hier doneren om haar werk mogelijk te blijven maken. Bezoekers kunnen er ook een *LifeLine* ondertekenen, een persoonlijk commitment om stappen te zetten richting drinkbare rivieren. “Hoe meer mensen zich committeren hoe makkelijker het wordt om politici en ondernemingen ervan te overtuigen daadwerkelijk stappen te zetten.”

BELANG

Waarom is het eigenlijk zo belangrijk dat het water in rivieren weer drinkbaar wordt? Is het alleen maar fijn voor mensen om erin te kunnen zwemmen en af en toe een slokje te nemen? Daar gaat het uiteraard niet om. “Dat er nu nauwelijks nog rivieren zijn met drink-

Leren van de Maas. Foto: Henk Ganzeboom, Kobalt Fotografie.

“DE KWALITEIT VAN RIVIEREN ALS UITGANGSPUNT VAN EEN IN CONTROL STATEMENT”

baar water is een reflectie van hoe we leven en hoe we met onze eigen gezondheid omgaan. Het plastic, de medicijnresten en de synthetische chemicaliën in onze rivieren tonen de verstoring, vernieling en onbalans in het stroomgebied aan en vormen zo een reflectie van hoe we leven en van onze gezondheid. Door rivieren te vergiften, vergiften we onszelf. Willen we deze planeet leefbaar houden, dan is gezond water cruciaal. Van al het water op aarde is slechts 2,59 procent zoet water. Het merendeel hiervan zit in ijskappen, gletsjers of zit in de grond. Slechts 0,014 procent van al het water op aarde is direct beschikbaar als water in meren en rivieren. Dit water is cruciaal voor het leven op aarde. En juist dit uiterst kostbare levenswater hebben we in een paar generaties vergiftigd. In de natuur is alles met elkaar verbonden. Giftig drinkwater heeft uiteraard enorme invloed op het hele ecologische systeem. Niet alleen voor mensen is gezond zoet water cruciaal, ook voor die-

ren en planten. Het is dus evident dat we samen de verantwoordelijkheid nemen om ervoor te zorgen dat volgende generaties weer kunnen beschikken over drinkbaar water. Als we met elkaar in staat zijn om in een paar generaties de rivieren te besmetten, moeten we ook in staat zijn om samen te zorgen voor gezonde rivieren. Juist omdat het zo voor de hand ligt dat dit voor ons allemaal zo cruciaal is, moet het ook lukken. Daar ga ik voor. Samen met kinderen, regeringsleiders, biologen, architecten, ambtenaren, scholieren,

verzekeraars, bankiers, boeren. Iedereen doet er toe, iedereen is nodig om dit voor elkaar te krijgen.”

Haar lessen en wandelingen hebben effect. Zo ging Li An Phoa bijvoorbeeld op stap met een aantal risicomanagers van Triodos Bank. “Financiële instellingen moeten van De Nederlandse Bank (DNB) een ‘in control statement’ afleveren. Zij dienen verantwoording af te leggen over de maatregelen die ze nemen om risico’s tegen te gaan als gevolg van hun beleid of strategie. Veel banken en verzekeraars worstelen met de inhoud van een dergelijk ‘in control statement’. De metafoor van een drinkbare rivier kan uitkomst bieden. In die zin wordt de kwaliteit van rivieren dan tevens een indicator voor het eigen beleid. Draagt jouw beleid bij aan schone rivieren of niet? En wat moet je in je beleid aanpassen om wel te voldoen aan de criteria om rivieren weer drinkbaar te maken? Wat houdt dat in voor je beleggingsstrategie, je hypotheekverstrekking, je personeelsbeleid, en-

zovoorts. Door de rivier als indicator te beschouwen, kun je als bedrijf veel bewustere keuzes maken. De risicomangers van Triodos Bank waren enthousiast en hebben dit in een rapport aan de DNB gepresenteerd met de titel *Drinkbare Rivieren als indicator van een gezonde economie*. Ik zou hierover graag in gesprek gaan met andere financiële dienstverleners.”

VIDEO

Op haar website staan een aantal korte video's waarin ze meer uitlegt over het waarom van haar werk. In een van die video's gaat het over haar Maaswandeling. Ze zegt: “Ik verlang naar een wereld met drinkbare rivieren. Als we drinkbare rivieren hebben, dan betekent dit dat hele stroomgebieden gezond zijn. Drinkbare rivieren kunnen indicatoren zijn van gezonde manieren van leven. Niet zo lang geleden waren alle rivieren drinkbaar, nu bijna geen één. Ik geloof dat mensen, en hoe we hier leven, weer een verschil in kunnen maken. Ik wil zoveel mogelijk mensen betrekken. Om dit te doen loop ik langs rivieren van de bron tot aan de monding naar de zee. Het verbinden van bron en zee betekent over landsgrenzen gaan. Iedereen in de wereld leeft dichtbij een rivier of waterbron, dus stel je het effect voor als we allemaal zorgdragen voor drinkbaar water. Mijn wandelingen kunnen hier een aanzet toe zijn. Wat je ook wilt bijdragen, nodig anderen uit om mee te doen. Laat me weten wat je doet, zodat we het zichtbaar kunnen maken.”

BRON

Uit eigen ervaring weet ik (WV, red) hoe overweldigend het kan zijn om de oerkracht van de natuur te mogen ervaren. Eind 2006 was ik met een groep financiële dienstverleners in de Okavango Delta in Botswana, een van de laatste oerwildernissen in de wereld. Ruim tien jaar geleden was het water nog drinkbaar. Het enige dat we in de delta mochten achterlaten waren onze eigen voetstappen. Hier voelde ik voor

Na 1061 kilometer een selfie bij de monding van de Maas.

“DOOR RIVIEREN TE VERGIFTIGEN, VERGIFTIGEN WE ONSZELF”

het eerst hoe in de natuur alles met elkaar is verbonden. Sterker nog, hoe alles in dienst staat van elkaar en er geen overvloedigheid bestaat. Voordat termieten hun heuvel verlaten en naar een nieuwe termietenheuvel gaan, maken ze grote gaten in hun heuvel, zodat hun woning bewoond kan worden door slangen en reptielen. Olifanten kunnen met elkaar communiceren tot over een afstand van 300 kilometer, huilen als een soortgenoot sterft en keren ieder jaar terug naar de plek waar de olifant is gestorven om hem of haar te herdenken. We leerden van onze gidsen dat giraffes de blaadjes van een bepaalde boomsoort heel erg lekker vinden en dat die boom, zodra zijn bladeren worden geplukt, de smaak van die bladeren laat veranderen zodat de gi-

raffes ophouden met eten. En dat die bomen dat ook aan de andere bomen in de omgeving doorgeven, zodat er in de wijde omgeving geen giraffe meer van hun bladeren eet. Mieren zoeken elkaar op zodra ze nattigheid voelen en ze individueel dreigen te verdrinken. Ze pakken elkaar vast, maken gezamenlijk een bootje, de vetste mieren in het midden, en de buitenste mieren gaan peddelen om naar het droge te komen. Dit, en veel meer, is de kracht van de natuur, de intelligentie van het ecologisch systeem, dat duidelijk maakt dat iedereen ertoe doet, waar niets verloren gaat en waarin iedereen bijdraagt aan het geheel. Dit onderstreept ook zo duidelijk hoe krankzinnig het in feite is om deze oerbron, waar we allemaal vandaan komen, langzaam maar zeker gestelmatig te vernietigen en dat we inmiddels er bijna in zijn geslaagd. Gelukkig kunnen we onze intelligentie ook aanwenden om deze planeet weer leefbaar te maken. Het werk van Li An Phoa om er samen voor te zorgen dat er in onze rivieren weer drinkbaar water gaat stromen, de bron van alle leven, is daarom onvoorstelbaar relevant. ■